

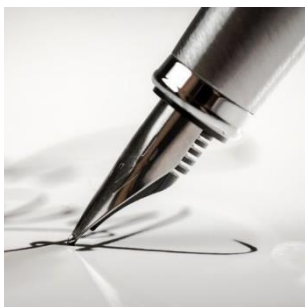

DE HAAGSE DOMINICUS-BRIEF

Redactie: Tamme Wiegersma, Inge Boesveld, Einar Sies

nummer 11, 8 september 2022

Van de Redactie

Welkom bij het najaarsnummer van de HD-brief. In het vorige nummer vroegen we om reacties of het delen van ervaringen. We kregen een reactie op de bijdrage van de voorzitter. Deze vind je bij 'Ingekomen post'.

We hopen op meer post van lezers, zodat de HD-brief ook een platform kan zijn waar discussie gevoerd kan worden en waar ruimte is voor uiteenlopende meningen.

Ook in dit nummer is er weer een keur aan artikelen over de Haagse Dominicus en over wat HD-ers bezighoudt. Veel leesplezier!

Stuur kopij naar informatie@haagse dominicus.nl o.v.v. "HD-brief".

Kopij die wij uiterlijk 22 november 2022 ontvangen kan nog in de volgende HD-brief geplaatst.

Van de voorzitter

Hoe maken wij vrede?

Het valt mij op dat de officiële grote confessionele kerken vrijwel hun mond houden over de grote crisis in onze samenleving en Europa. Er zijn enorme dilemma's en ze gaan er niet in staan. Het kan toch echt niet zo zijn dat alleen minderheids-groeperingen als wij en bijvoorbeeld Kerk en Vrede hun waarschuwend stem verheffen. Met overigens alle kritiek van dien. Uitgezonderd de paus die onverdroten allerlei bemiddelingspogingen doet via de kerkelijke weg en zelfs een maxima culpa vraagt aan de slachtoffers van de Canadese RK kerk als het gaat over het lot van inheemse kinderen.

Ons past natuurlijk ook bescheidenheid. En zo komen we met bijvoorbeeld de radicale uitspraak van Jezus "heb jullie vijanden lief tot een drie dubbele bescheidenheid". Kort gezegd: we snappen niets van de ander, we snappen niet zoveel van onszelf en we snappen minder dan we denken van God. Met andere woorden: we moeten erkennen dat we de vijand als mens niet begrijpen. Want vijanden hebben we, daar valt weinig tegen in te brengen, maar verliezen we onze eigen menselijkheid niet als we blijven haten? We lopen constant het gevaar de ander te demoniseren niet in het minst door de wederzijdse propaganda, waarbij we veronderstellen dat wij altijd degenen zijn die aan de goede kant staan.

Het Evangelie heeft een paar irritante teksten die ons in de rug prikken. Heb uw vijanden lief en keer de andere wang toe. In deze situatie zou je bijna zeggen "alles goed en wel, maar nu worden we toch overvraagd". Toch blijft het in mijn hoofd rondhangen en bijt ik mijn tanden erop stuk. Het is als een corrigerende 'macht' die je voortdurend oproept om te begrijpen wat er aan de hand is.

We worden hier als leerlingen van Jezus aangesproken. Het gaat niet over de hele wereld en de politiek, die doet wat ze doet. Daar hebben we weinig invloed op en ook al komen we tot radicale uitspraken, daar zijn de Oekraïners meestal niet mee geholpen. Nee, het gaat eerder om het voortdurend onder kritiek stellen van een sluipend superioriteitsgevoel, aspecten van demonisering waarbij de menselijkheid uit het oog wordt verloren. Je kunt nu eenmaal de duivel niet met de duivel bestrijden. Ergens moeten we weer opnieuw beginnen met het maken van vrede.

Overigens gaan we onze tanden stuk bijten op 18 september in samenwerking met de Doopsgezinde gemeente, de Ekklesia Den Haag en wij als Haagse Dominicus op die vredeteksten. Daarnaast plannen we voor 2023 een grote Vredesbeurs met dezelfde partners. Een hele mooie samenwerking!

Henk Baars, voorzitter bestuur

Van het bestuur

Het bestuur heeft in de afgelopen periode drie keer vergaderd. De volgende punten kwamen aan de orde.

Opvolging Tom Claessens

Tom Claessens heeft zich teruggetrokken uit het bestuur. Hoewel we veel begrip hebben voor zijn keuze, wordt zijn vertrek betreurd. Ook via deze weg wil het bestuur Tom heel hartelijk bedanken voor zijn beschikbaar gestelde tijd, zijn grote

inzet en betrokkenheid voor de Haagse Dominicus.

We zijn blij dat er een opvolger is gevonden. Cokkie van Santen is bereid om de ontstane vacature in te vullen, waar we zeer mee ingenomen zijn.

Voedselkastje

Na de zomer plaatsen we een voedselkastje aan de buitengevel van Bethel. Het is van belang dat dit kastje optimaal een rol kan spelen zoals bedoeld: van iedereen, voor iedereen! Wil je er iets inzetten –graag houdbare etenswaar- zeer welkom! Heb je iets nodig: pak het eruit.

Kortom: “Take what you need, leave what you can!” En vertel erover aan wie het horen wil.

Zo willen we delen en geven.

Eetgroepen

Deelname aan een Eetgroep is meer dan de moeite waard. Je leert elkaar beter kennen en waarderen. Doe mee! Wil je aansluiten? Met name de derde Eetgroep kan nieuwe leden gebruiken! Welkom dus! Els van Kouwen is hiervoor het contactadres: jvkouwen@hetnet.nl

Heidag

Op zaterdag 8 oktober organiseert het bestuur in samenwerking met de Stuurgroep-Liturgie en het Koorbestuur een heidag. We staan dan stil bij de toekomst van de Haagse Dominicus, gericht op het tot in stand houden van onze geloofsgemeenschap. De vraag is: “Komen wij op een kruispunt?” Moeten we de Haagse Dominicus opnieuw uitvinden? Welke spirituele behoeften zien en merken we? Wat is ons bestaansrecht?

Alain Verheij zal ons deze dag begeleiden in dit proces. Na deze heidag belegt het bestuur kort hierop een Participantenoverleg.

Meditatieve vieringen

In de maanden waarin een vijfde zondag voorkomt houden we op die vijfde zondag een meditatieve viering waarin Janine Mutsaerts voorgeeft. De eerstvolgende is op zondag 30 oktober, om 10.30 uur. We zien je graag komen.

Tamme Wiegersma, secretaris bestuur

Van de stuurgroep liturgie

Na de zomerstop

Na een actief jaar bereidt de Stuurgroep Liturgie zich voor op het komende seizoen. Voor het kalenderjaar 2023 introduceert de stuurgroep een nieuw jaarthema, actueel en vernieuwend zoals de bezoekers en betrokkenen bij de Haagse Dominicus dat ook verlangen.

Terugkijkend naar de afsluiting van het vorige seizoen ligt de zomerse buitenviering in de tuin van het Stadsklooster nog vers in het geheugen. Het in groepjes uitwisselen van spirituele ervaringen in de kloostertuin en elkaar inspireren midden in de stad, omringd door de natuur in stilte en rust paste mooi bij het thema 'Heilige grond onder onze voeten'. Mooi om het gebed in 'Laudato Sí', van Paus Franciscus nog eens te beluisteren.

We hebben uiteraard nog een periode van vieringen voor de boeg in 2022. Na de zomerstop staan enkele 'weerbarstige psalmen' op de vieringenagenda. Juist omdat ze indringende vragen oproepen zijn ze zo intrigerend én vooral actueel.

Datzelfde geldt voor de vieringen in 2023. We zullen ons dan onder meer verdiepen in vieringen die nader ingaan op:

- I Gender en macht. Mannelijk en vrouwelijk
- II Talent gezocht. Iets voor jou?
- III In goede handen?

We reizen af naar teksten uit een ver verleden van Schrift en traditie. Verrassend wanneer blijkt dat 'teksten van toen' uiterst actueel zijn en ons confronteren met vraagstukken die zich hier en nu aandienen. Uiteraard later meer detailinformatie hierover.

Hoop en verwachting voor iedereen voor de komende tijd, waarin we met elkaar in gesprek blijven. Laat van je horen!

Janneke Hogendorf, secretaris stuurgroep liturgie

Van de penningmeester

Inflatie

Door de oorlog in Oekraïne is de levering van gas door Rusland aan Europa onzeker. Omdat Rusland zijn oorlog financiert met de opbrengsten van gas en olie, wil Europa ook zo weinig mogelijk gas van Rusland kopen. Gevolg is wel dat de gasprijzen heel hoog zijn geworden ten opzichte van een paar jaar geleden. Die prijzen werken door in de energierekeningen van huishoudens en bedrijven en hebben sterk bijgedragen aan de inflatie van alle prijzen. Want in bijna alle producten zit een component van energie om het product te maken en te vervoeren. Alsof de inflatie een gasgestookte heteluchtballon is, schieten alle prijzen omhoog. Wie een betrekkelijk vast inkomen heeft uit een pensioen, uitkering, of werk merkt de gevolgen. Het inkomen blijft achter bij de prijzen die we moeten betalen voor wat we nodig hebben. En dat is voor de laagste inkomens direct knellend. Die inkomens houden geen gelijke tred met de prijzen. Dat is voor heel veel mensen een vreselijk knellend probleem. De laagste inkomens hebben de kleinste mogelijkheden om te bezuinigen. Het inkomen van alle mensen met een te laag inkomen zal dus moeten stijgen. Wie werkt moet een hoger bruto- en nettoloon krijgen en wie een uitkering of een pensioen krijgt moet een hoger bedrag gaan ontvangen.

De Haagse Dominicus gaat er ook de gevolgen van merken. De diaconale doelen zullen meer ondersteuning nodig hebben. Meer mensen zullen hulp van de Voedselbank vragen. Meer mensen zullen dakloos raken. Het weggeefkastje (voedselkastje) zal sneller leeg raken en aangevuld moeten worden.

De Haagse Dominicus werkt op basis van wat leden en bezoekers geven. Dat is heel waardevol, want juist giften kunnen de nood van het tijdelijke tekort tussen de snelle prijsverhogingen en de te trage inkomensaanpassing enigszins verminderen.

Leo van Driel, penningmeester

Ingekomen post

Een reactie van Thea van Huizen op wat Henk Baars naar voren bracht over de oorlog in Oekraïne in de rubriek '[Van de voorzitter](#)' in HD-brief 10..

Ontvangen: 2 juni 2022

Moreel superioriteitsgevoel van het Westen?

Eerste korte reactie: waar gaat dit over? Wat voor oost- west denken?

In "het Westen" zijn we geen haar beter, alleen de basis die ten grondslag ligt aan de organisatie van de staat verschilt. Sommige landen willen zich houden aan de afspraken binnen de Verenigde Naties en andere niet. In de VS zijn er vele Republikeinen die het prachtig vinden wat Poetin doet. Trump voorop. Toch wonen zij in "het Westen". In Frankrijk kennen we Le Pen, plus aanhang. In Nederland FvD met Thierry Baudet over wie geen grapjes gemaakt mogen worden. (FvD mag wel ongestraft anti- semitisch zijn.) In de EU zien we Hongarije met Orban; in de NAVO Turkije met Erdogan. Rechtse ballen die niets goeds voor de mensheid in de zin hebben; alleen voor zichzelf.

Zo zitten er in Rusland veel moreel verontwaardigde Russen. Die zich kapot schamen voor hun land. Iedereen die zich trouwens niet de haren uit zijn hoofd trekt van ellende en woede over alle burgerslachtoffers in Oekraïne dient zich te schamen! Daar is niets superiors aan .

Wat op mij wel superior overkomt, is de gedachte dat wij iets zouden kunnen betekenen om de vrede te herstellen. Om wiens vrede gaat het dan? Wat is de grootste zorg? Die Oekraïners die tegen hun zin ingelijfd worden bij een corrupt autocratisch land zonder mensenrechten, zoals vrijheid van meningsuiting? Of onze gasprijzen?

Er gaan alweer veel stemmen op dat Oekraïne de in beslag genomen gebieden (met de aldaar wonende bevolking) maar moet opgeven voor de lieve vrede. Maar je zal er maar wonen.....

(Even terzijde: Hetzelfde geldt natuurlijk in andere conflictgebieden, zoals de Israëliërs op de westelijke Jordaanoever, Gazastrook, oost Jeruzalem en Golanhoogten. De Palestijnen aldaar mogen ook al rustig 55 jaar creperen.)

Kortom laten we dit niet versimpelen tot Oost - West. En laten de mensen die moreel verontwaardigd zijn dat vooral blijven! Ook al lost dat niets op.

Wat dat met moreel superioriteitsgevoel te maken heeft, is mij een raadsel.

Thea van Huizen

Henk Baars heeft deze mail persoonlijk beantwoord. Voor een algemene reactie verwijst hij naar een [brief van Kerk en Vrede](#). Deze brief is een vervolg en toelichting op een eerdere open brief van Kerk en Vrede '[Voor het te laat is](#)'.

ACTIVITEITEN EN NIEUWS

Rooster vieringen t/m december 2022

Datum	Thema	Voorgangers
	<i>Serie: Psalmen nader bekeken</i>	
zo 18 sept	Ps. 32 Verzoening onmogelijk?	Henk Baars, Marijn Vermet, Einar Sies
zo 2 okt	Ps.73 Wat maakt het uit?	Nienke van Dijk, Jolly v.d. Velden
zo 16 okt	Ps. 133 Op elkaar aangewezen	Derk Stegeman, Hans Opschoor
zo 30 okt	Meditatieve viering	Janine Mutsaerts
zo 11 nov	Herdenking overledenen	Henk Baars, Gerard Jansen
zo 20 nov	Ps. 44 In de steek gelaten	Aline Barnhoorn, Leo van Driel
zo 4 dec	Ps.126 Bevrijding die aanhoudt	Paul v.d. Harst, Tamme Wiegersma
zo 19 dec	Ps. 90 Is het werk van onze handen duurzaam?	Henk Baars, Heleen Goddijn
za 24 dec	Kerstavond	Ad de Gruijter, Jolly vd Velden

* Gezamenlijke vredesviering met Doopsgezinde gemeente Den Haag en Ekklesia Den Haag

Collecterooster	
september	Epafras
oktober	Wereldhuis
november	PRIME
december	Straatpastoraat

JAARPLANNING HAAGSE DOMINICUS 2022

versie: 29 aug 2022

JAARPLANNING							
Mnd	Vieringen	Bestuur	Koor	Filmgr	Stuurgr. Liturgie	W.Groene Dom	HD-brief
JAN	zo 2 jan zo 16 jan	di 11 jan	do 6 jan do 13 jan do 20 jan do 27 jan				
FEB	zo 6 mrt zo 20 mrt	di 15 feb	do 3 feb do 10 feb do 17 feb do 24 feb	film *			Kopij deadline brief 9: ma 21 feb
MRT	zo 6 mrt zo 20 mrt	di 15 mrt	do 3 mrt do 10 mrt do 17 mrt do 24 mrt			di 15 mrt (vergadering)	Brief 9 verschijnt op do 3 mrt
APR	zo 3 apr witte do 14 apr goede vr 15 apr zo 17 apr Pasen	di 26 apr	do 7 apr do 21 apr za 23 apr# do 28 apr	film *		za 23 apr (groene inspiratiedag)	
MEI	zo 1 mei - groene zo zo 15 mei	di 24 mei	do 12 mei do 19 mei do 26 mei			zo 1 mei (groene zo)	Kopij deadline brief 10: di 24 mei
JUN	zo 5 jun zo 19 jun	di 28 jun	do 2 jun do 9 jun do 16 jun do 23 jun				Brief 10 ver- schijnt op do 2 jun
JUL	zo 3 jul zo 17 jul : Buitenviering		-				
AUG	(geen vieringen)		do 25 aug				Kopij deadline brief 11: di 27 aug
SEP	zo 4 sep zo 18 sep : Vredesavond i.s.m. Doopsgez.Gem.en Ekklesia	di 6 sep di 13 sep	do 1 sep do 8 sep do 15 sep do 22 sep do 29 sep	film *	do.15 sep		Brief 11 ver- schijnt op do 8 sep
OKT	zo 2 okt zo 16 okt zo 30 okt: medit.viering	za 8 okt.: heidag di 11 okt	do 6 okt za. 8 okt Hei-dag Bestuur do 13 okt do 20 okt do 27 okt		za.8 okt heidag		
NOV	zo 6 nov zo 20 nov	di 15 nov	do 3 nov do 10 nov do 17 nov do 24 nov	film *	do.17 nov	Groene bijeenk.: vr.11 nov.	Kopij deadline brief 12: di 22 nov
DEC	zo 4 dec zo 18 dec za 24 dec Kerstav.	di 13 dec	do 1 dec do 8 dec do 15 dec do 22 dec				Brief 12 ver- schijnt op do 1 dec

zaterdag 24 sept.: Lieddag in Kerk Doopsgez.Gem.

* datum afhankelijk van het filmaanbod

Toelichting bij de jaarplanning

Vieringen

Op elke 1e en 3e zondag van de maand, de zomerstop daargelaten.

Als er 5 zondagen in een maand zijn wordt er op de vijfde zondag een meditatieve viering gehouden.

Er zijn ook vieringen in de Goede Week en op Kerstavond.

Contactpersoon: Tamme Wiegersma informatie@haagsedominicus.nl

Bestuur

Leden: Henk Baars (vz), Tamme Wiegersma (secr), Leo van Driel (penningm), Cokkie van Santen.

Het bestuur vergadert maandelijks.

Contactpersoon: Tamme Wiegersma informatie@haagsedominicus.nl

Stuurgroep

Leden: Ad de Gruijter, Jan Hulsbergen, Janneke Hogendorf, Marie-Thérèse van de Loo, Henk Baars.

De stuurgroep spreekt de vergaderingen per keer af.

Contactpersoon: Janneke Hogendorf j.hogendorf@ziggo.nl

Koor

Voorzitter: Theo Haitjema. Dirigent: Jan Hulsbergen

Het koor repeteert elke donderdagavond.

Contactpersoon: Cobie Roeleveld gecko@ziggo.nl

Filmgroep

De Filmgroep bekijkt 4x per jaar een film in het Filmhuis Spui, t.w. in februari, april, september, november.

De precieze data hangen af van het filmaanbod.

Contactpersoon: Irene Opschoor ireneopschoor@gmail.com

Eetgroep 1

De maaltijdbijeenkomsten worden per keer bepaald.

Contactpersoon: Henk Baars hbaars@me.com

TwEEetgroep

De maaltijdbijeenkomsten worden per keer bepaald.

Contactpersoon: Janneke Hogendorf jhogendorf@ziggo.nl

Eetgroep 3

De maaltijdbijeenkomsten worden per keer bepaald.

Contactpersoon: Els van Kouwen jvkouwen@hetnet.nl

Werkgroep Groene Dominicus

Leden: Einar Sies (coörd.), Hans Opschoor, Gé Piket, Cokkie van Santen.

De vergaderingen worden per keer bepaald.

Contactpersoon: Einar Sies e.sies@ziggo.nl

Redactie HD-brief

Redactieleden: Inge Boesveld, Einar Sies, Tamme Wiegersma.

De HD-brief komt 4 x per jaar uit.

Contactpersoon: Tamme Wiegersma informatie@haagsedominicus.nl

24 september: Eindelijk weer een lieddag!

De Haagse Dominicus organiseert, in samenwerking met de Doopsgezinde Gemeente, eindelijk weer een Lieddag, na een door de Corona-pandemie gedwongen onderbreking van twee jaar. Een Lieddag dus om naar te snakken, als naar water. Dat is dan ook het thema: "Om water". *Zonder water kun je niet leven, zonder zingen wordt het niks, dus wil je leven zul je zingen!* Huub Oosterhuis heeft een rijke bron aan liederen over water gedicht, waar wij deze dag volop uit zullen putten.

Welkom!

Iedereen die van zingen houdt is welkom om met elkaar bekende en onbekende liederen te zingen, onder leiding van de dirigent van het koor van de Haagse Dominicus Jan Hulsbergen, en begeleid door Gulmira Issabekova op de vleugel en andere musici.

Waar en wanneer

Op zaterdag 24 september 2022, van 10.30 uur tot 16.00 uur
in de Doopsgezinde Kerk, Paleisstraat 8, 2514 JA Den Haag.
De kerkzaal is open vanaf 10.00 uur.

Aanmelden en kosten

Graag even aanmelden met een e-mail naar ria.huisman@planet.nl.

De kosten bedragen 15 euro te voldoen bij de ingang.
Koffie, thee en een programmaboekje zijn inbegrepen. Voor de lunch moet zelf worden gezorgd.

Walk of Peace op 25 september

Dit jaar organiseert Pax weer een Walk of Peace in Den Haag, een wandeling in, van en voor Vrede.

De wandeling is op 25 september en begint om 12.30 uur bij het Vredespaleis. Daarna gaat de tocht langs de ambassade van de Oekraïne en de Grote Kerk naar het Zuiderpark. Aanmelden is verplicht.

[Meer informatie en aanmelden](#)

Groene bijeenkomst op 11 november

Thema: Aan de slag met de boodschap van David van Reybrouck

Zie ook het artikel [‘Een kennismaking met David van Reybrouck’](#) verderop in deze HD-brief.

Op vrijdagavond 11 november 2022 is er weer een groene bijeenkomst. We zullen dan aandacht besteden aan de Huizingalezing ‘Kolonisatie van de toekomst’ die David van Reybrouck in december vorig jaar uitsprak in de Leidse Pieterskerk. Van Reybrouck gaf een vlijmscherpe analyse over hoe het er voor staat met het milieu. Hij sprak van ‘kolonisatie van de toekomst’ omdat we toekomstige generaties beroven van hun grondstoffen en hun een vervuilde aarde met steeds meer klimaatrampen nalaten. Maar hij gaf ook aan hoe we als individu en als samenleving kunnen pogen hun een schonere en eerlijker aarde na te laten. Op 11 november gaan we aan de slag met een paar van de uitdagingen in dat verhaal.

Waar en wanneer

Op 11 november 2022, van 20.00 – 21.30 uur (inloop vanaf 19.30 uur)
In buurt-en-kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30, 2563 BZ Den Haag

Uitnodiging

Zet deze bijeenkomst vast in uw agenda.
Eind oktober komt de uitnodiging waarin staat hoe u zich kunt opgeven.

Einar Sies, lid werkgroep groene dominicus

Wie weet wat water zeggen wil...?

Deze vraag heeft alles te maken met het thema van de komende [Lieddag](#) 'Om water'. Alle liederen die dan geïnfund worden, bezingen op de een of andere manier wat water zeggen wil. En dan zal blijken dat er een nieuwe wereld voor je opengaat, die verborgen gaat achter de Bijbelse betekenis van dit woord.

Benieuwd? Dan is het goed om wat dieper in te gaan op de zeggingskracht van veel woorden in de Bijbel, zoals wat water zeggen wil.

Je zou zeggen, wie weet dat nou niet? Water komt uit de kraan, om te drinken of je mee schoon te wassen, of het zit in de zee om op te varen of in te zwemmen. Dat klopt natuurlijk helemaal. Althans in ons spraakgebruik. Daar betekenen de woorden precies wat je ermee zeggen wil.

Bijbelse beeldtaal

In de Bijbel is dat een ander verhaal. Want het Bijbels-Hebreeuws moet je, als oud-oosterse taal, niet al te letterlijk nemen. Dan blijf je aan de buitenkant van de woorden steken. Dan krijg je een fundamentalistische lezing van de Bijbel (of welk oosters boek dan ook) die niet verder komt dan de oppervlakkige interpretatie 'er staat wat er staat en zo is het'. De Bijbel vertelt niet hoe het zit, of hoe het zat, vroeger, als voorbije historie. De Bijbel is geen geschiedenisboek vol feiten over lang geleden. De Bijbel vertelt het voortdurende verhaal over wat leven is en liefde, hoop en wanhoop, vallen en opstaan, teleurstelling en vertrouwen, geloof en ongeloof. Vol betekenis dus voor jou en voor mij, voor iedereen die wil weten wat het betekent om mens te zijn op aarde, in deze wereldtijd.

Geen taal kan dat beter verwoorden dan beeldtaal, vol symboliek, zoals de taal van de Bijbel. Die kun je dus alleen maar verstaan met de nodige verbeeldingskracht. Zoals dat gaat met de taal van de liefde, de taal van het hart, de taal van het geloof. Om te kunnen verwoorden waar eigenlijk geen woorden voor zijn. Als een gedicht, een lied.

'Om water'

Het lied 'Om water' van Huub Oosterhuis, gepikt en gemazeld in het Bijbels-Hebreeuws, is hiervan een goed voorbeeld. Oosterhuis linkt poëtisch het symbool water aan de doop, beeld van nieuw leven:

*Moge mij schoonwassen
alle regenwater van de toekomst.
Moge mij afspoelen
alle stortbuien van de komende eeuw.*

...

*Dan kome tot mij
die de bronnen slaat
die alle water van de wereld
weet te vinden.*

*Hij moge van mij maken
een bron die zacht en vrolijk stroomt –*

Een verlangen naar hemelwater -zoveel maar kan- als zegen die van boven komt, beeld voor alles wat je maar nodig hebt om te leven: respect – bemoediging – wijsheid – strelingen – zoenen – betrouwbare woorden – ontferming – vergeving. Een verlangen naar reinheid, schoonheid, nieuw begin, een bron van leven, ook jij.

‘Lied van de vloed’

Water is leven, ja, water doet zo goed als God. Maar water is meer. Water is ook watersnood, is de vijand, is de dood. Denk om te beginnen maar aan het Scheppingsverhaal, waar de wateren van de oervloed de aarde bedekken waardoor het daar geen leven is. Of, met de woorden van weer een ander water-lied van Oosterhuis, het ‘Lied van de vloed’:

*De vloed van vóór de tijd,
van vóór Gij hebt gesproken.
De nacht van vóór het licht.
De dood van vóór uw Naam.*

Weg dus, met die wateren! Droog moet het zijn om mens te kunnen zijn op aarde. En als de mens het dan laat afweten -wat zonde!- zet de grote vloed weer op die een einde maakt aan alles; weg ermee, opnieuw!

*Wat wilt Gij dat ik ben,
een wrakhout op de golven?
Wie weet ik dat Gij zijt?
De ark van mijn behoud.*

En dan begint het verhaal opnieuw, met een nieuwe aarde, als land vol belofte, om in vrede te leven en te lieven, ja wij.

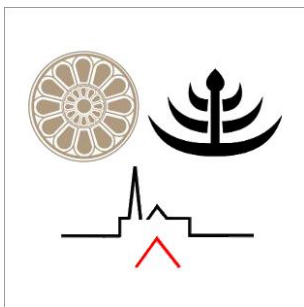
*En na de vloed komt Gij.
Uw boog staat in de wolken,
uw uitgestrekte arm,
uw hand die ons bevrijdt.*

Maar nog heeft de zee niet afgedaan, die kolkende chaos die om ons heen en soms ook in jou woeden kan, als het water je tot de lippen komt en je het gevoel hebt kopje-onder te gaan; hoeveel verhalen in de Bijbel gaan hier niet over! Maar dan ook over de redding uit de dreigende macht van de zee, van Noach tot Jona tot Jezus die over het water loopt, zeg maar de golven onder de voet loopt de dood met voeten treedt. Ja, zo moge het zijn, dat veelzeggende beeld van de zee die niet meer is, geen tranen meer, geen dood, noch rouw, noch geklaag, noch moeite. Ja zo!

*Om van te zingen!
En ooit zal hoog en droog
op gouden fundamenten
uw stad voor eeuwig staan.
En dood zal niet meer zijn.*

Theo Haitjema

Gezamenlijke viering op 18 september

In het kader van de Vredesweek is er **in buurt-en-kerkhuis Bethel** een gezamenlijke viering van de Doopgezinde Gemeente Den Haag, de Ekklesia Den Haag en de Haagse Dominicus. Aanvang 10.30 uur
Het thema luidt 'Is verzoening mogelijk? '
De voorgangers zijn Henk Baars, Einar Sies, Marijn Vermet.

Let op: De viering is NIET in de Doopsgezinde kerk, zoals in Kerk in Den Haag staat, maar in buurt-en-kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30.

De zin van Herman de Boer

Naar analogie van een rubriek in Trouw in tijden van corona, vragen we HD'ers om iets te vertellen over hun persoonlijke leefregel of een inspirerende zin.

Gerard Jansen heeft ons in de vorige HD-brief geïnspireerd en heeft het stokje doorgegeven aan Herman de Boer. Hij vertelt over "Toeval?"

Daar staan we dan met een kop koffie in de hand. Nog nadenkend over de viering die we zojuist hebben meegemaakt. Het besef van collectieve schuld als westerling, als Nederlander. Schuld aan de schade aan Gods schepping, aan armoede in grote delen van de wereld, aan oorlog en geweld. God is genadig, gelukkig! Genade, gratie, hebben we nodig om niet gebukt te hoeven blijven gaan onder al die schuld maar rechtop te mogen staan. Als we rechtop staan kunnen we goed kijken wat we zelf kunnen bijdragen aan vrede en gerechtigheid en in actie komen. Schuld is gedragen en vergeven!

Een man komt naast ons staan en vraagt of hij mij iets mag vragen. Ja, natuurlijk mag dat we zijn in de Bethelkapel! (Ik realiseer me meteen dat als deze vraag van een vreemde buiten op straat zou klinken, ik meteen geneigd zou zijn om afhoudend te reageren, "geen tijd". Iets om over na te denken!) De man is lid van het koor: "Ik heb onder de dienst naar u gekeken en gedacht, die kan ik het straks wel vragen". Ik kijk hem aan, nieuwsgierig wat hij wil gaan vragen: "We hebben als Dominicus Den Haag een nieuwsbrief en ik schrijf in de komende nieuwsbrief de column. Ik heb daarbij ook de opdracht een schrijver van de volgende column te vinden. Wilt u voor de nieuwsbrief van de Haagse Dominicus de nieuwe column schrijven?"

Ik staar de man stomverbaasd aan en ben even sprakeloos. Hoe kan deze aardige man nu juist mij dat vragen? Ik ben voor het eerst samen met mijn vrouw Gaby in de viering van de Dominicus. We zoeken samen naar een nieuwe plek in Den Haag om ons geloof te vieren, te onderhouden en samen met anderen gemeente van Jezus Christus te zijn. Een zoektocht die we nog maar pas zijn begonnen. Onze eigen Baptistengemeente in Moerwijk hebben we in maart moeten sluiten. De gemeente moest na 130 jaar worden ontbonden. Eén van de oudste Baptistengemeenten in Nederland. Ze was te klein en vooral te kwetsbaar geworden. Ik was bestuurslid, spreker en schrijver in de gemeente. Om de maand schreef ik de overdenking voor ons maandblad. En dan nu deze vraag van deze man, Gerard Jansen! Ik vertel hem kort ons verhaal en antwoord op zijn vraag: "Natuurlijk zeg ik "ja" op je verzoek om een column te schrijven. Ik beschouw het als een wonder dat je juist mij dit nu vraagt."

Gerard toont zich ook geraakt door onze ontmoeting. Toeval? Ja, zo kun je noemen maar ik kies ervoor om er iets van God, van Zijn Geest in te zien. Toeval is dat wat je toevalt. God is daarbij. We maken verder kennis en ontdekken gemeenschappelijke interesses zoals racefietsen. Niet mijn primaire sport, dat is hardlopen, maar ik vind het heerlijk met mooi weer een eind te fietsen.

Een bijzondere ochtend in de Bethelkapel, een bijzondere ontmoeting! Onze zoektocht naar een nieuwe gemeenschap gaat nog wel even door. We nemen de tijd. Het is nu de tijd om te zoeken (mijn lievelingsboek Prediker, hoofdstuk 3 vers 6). We voelen nog het verdriet van het opheffen van onze eigen gemeente waaraan we meer dan dertig jaar verbonden zijn geweest.

We geloven heilig in het belang om samen gemeente te zijn. Je hebt elkaar nodig als zusters en broeders om samen als levende stenen een geestelijke tempel te bouwen (1Petrus 2 vers 5). Om samen de tijd waarin we leven proberen te begrijpen en te overdenken. Je hebt elkaar nodig om je geloof te (be)oefenen en de wijze waarop je daar vorm aan geeft in het leven van elke dag. We zijn van plan om in het nieuwe seizoen zeker ook de Haagse Dominicus weer op te zoeken. Wie weet groeit er iets nieuws!

Eigen psalmen

Het zal je niet ontgaan zijn dat het jaarthema van de vieringen in 2022 helemaal gewijd is aan psalmen, gedurende het jaar met verschillende thema's 'Wat in ons omgaat' (eerste kwartaal), 'Wat ons gebeurt, wat ons overkomt' (tweede kwartaal) en 'Psalmen nader bekeken' (vieringen na de zomer).

De titel van de viering op 19 juni was 'Wie schrijft die blijft?!' Ter voorbereiding op deze viering, onderdeel van de 24 uren wake voor de vluchteling, hebben Janneke Hogendorf en Gerard Jansen een eigen psalm geschreven en Leo van Driel 'Een brief aan God'. Beide psalmen zijn gebruikt in de viering.

Psalm

God

genoeg geleden huis en haard- holle woorden wie mij vreemd is- red mij

wie mij lief is-

ja, wie?

waar zijn zij?

zonder Licht Liefde zonder Hoop Belofte

Nu ik nog leef Red mij

helpers, haters zusters? helpers, haters broeders?

holle woorden moord en doodslag bloed en bodem

zoek mij zonder huis zonder haard

red Jij mij?

(Janneke Hogendorf)

Psalm

Haat, dood en alles vernietigende bommen zijn ons deel. Waarom toch? Waaraan hebben wij dit verdiend?
Ik schreeuw het uit: "God, waar ben je nu?"
Ik zie je niet in deze poel van ellende!
Waarheen te gaan? Wat te doen? Niemand op wie ik terug kan vallen: man en kinderen zijn gedood,
ons huis bestaat niet meer,
voedsel en drinken zijn niet te krijgen. Ons hele bestaan gewist.
Wie kan ik nog vertrouwen?
Waar kan ik nog op hopen?
Ik zie mensen dichterbij komen.
Ik heb er geen belangstelling voor en staar dof voor mij uit. Plotseling voel ik dat iemand een hand op mijn
schouder legt.
Hij zegt niets, maar begrijpt alles.
Ik krijg water te drinken.
Ik hoor lieve, troostende woorden.
Plotseling biggelen er tranen over mijn wangen.
Alle angst, verdriet en onmacht breken zich een weg naar buiten.
Er komt geen einde aan.
Iemand helpt me opstaan.
Samen met anderen word ik naar veiliger oorden gebracht.
Daar krijgen we een slaappleats, voedsel en drinken.
Een kleine oase in de woestijn van doffe ellende en uitzichtloosheid. Bent U hier dan toch Heer?
Trekt U zich ons lot dan toch aan?
(Gerard Jansen)

Brief aan God

Lieve God,

Wat zijn mensen toch ingewikkelde wezens. Ze zijn zo onbegrijpelijk dat niemand van de mensen zijn medemensen doorgrond. Er zijn mensen die denken, dat mensen een diersoort zijn, maar ik heb niet het idee dat mensen elkaar daardoor beter begrijpen.

Mensen zijn zo ingewikkeld omdat jij ook zo bent. En wij begrijpen jou ook niet. Ik kan het ook omkeren: Mensen begrijpen God niet en daarom begrijpen ze zichzelf en andere mensen ook niet.

Hoe zouden wij jou beter kunnen gaan begrijpen? Hoe moeten we kijken, waarnemen en in welk kader kunnen we die kennis plaatsen? Dat is ook voor mij een vraag die ik niet kan beantwoorden. Voor mensenkennis is godskennis nodig en waar begint die kennis dan? Begint die niet in de relatie die we hebben en de kennis die ik daarin opdoe? Wat ik weet, begint in de ontmoeting met mensen en dingen. Ieder begrip is het resultaat van ontmoeting. Martin Buber beschreef het in zijn boek Ik en Gij. Wat ik begrijp is een geschenk van de ontmoeting.

Maar mogelijk heb ik last van alle menselijke uitlegkunde, uit theologie, wetenschap en wat daarvoor doorgaat, zodat ik het geschenk van de ontmoeting niet meer zie, maar mij blind staar op een bijsluiters of een verpakking van het geschenk.

(Leo van Driel)

Voedselkastje

Het werd al een paar keer aangekondigd. Maar nu hangt het voedselkastje aan de gevel van buurt-en-kerkhuis Bethel. Een voedseldeelkastje voor iedereen! Geef het door aan je buur, vriend of vriendin, kennis, familie, aan de stad!

Vanaf nu kan je er houdbaar voedsel in achterlaten, of er voedsel uitnemen als je het nodig hebt. "Take what you need, leave what you can!"

We blijven bij de zondagse vieringen voedsel inzamelen voor dit voedselkastje en voor de voedselbank.

GROENE DOMINICUS

Een kennismaking met David Van Reybrouck

David van Reybrouck (1971) studeerde archeologie en filosofie. Hij schreef de dikke bestseller "Congo" (2010), bezielde de G1000, een burgertop die 1000 Belgen liet overleggen over een beter systeem van democratie, publiceerde "Revolusi" (2021), en bepleitte een zogenaamd Preferendum om burgers serieus te betrekken bij het klimaatbeleid. Hij hield in december 2021 een zeer indringend verhaal in de Leidse Pieterskerk, de zogenaamde Huizinga-Lezing, over duurzaamheidsvragen, getiteld: "De kolonisatie van de toekomst".

Op 11 november gaan we als Groene Haagse Dominicus aan de slag met een paar van de uitdagingen in dat verhaal. Hieronder een poging om het denken van Van Reybrouck alvast te schetsen met gebruik van citaten uit zijn eigen teksten. Een quasi-interview, dus.

Twee van Uw boeken gaan diep in op de recente geschiedenis in landen die ooit kolonies waren: Congo/Zaire en Indonesië. Wat is de relatie tussen die analyses van kolonisatie en gevolgen daarvan, en uw Huizinga-lezing?

Ik wilde over kolonialisme praten, over schuld en verantwoordelijkheid en de rol van het Westen, ditmaal in een toekomstgericht perspectief. Niet over kolonisatie in traditionele, historische zin - hoe belangrijk het ook is voor de collectieve bewustwording dat we daar in onze samenlevingen meer en dieper over spreken. Dat toekomstgerichte perspectief is broodnodig. ▶

Er is een sociaal-filosoof, de Duitser Jurgen Habermas, die het begrip "kolonisering van de leefwereld" heeft geïntroduceerd, waarmee hij doelde op de bestuurlijke en economische systemen die steeds nadrukkelijker besluiten naar zich toetrekken over wat er gebeurt in de leefsfeer van mensen, ten koste van hun autonomie en hun welzijn, en ten bate van de winst en de macht van die kolonisten.

Het "landjepik" van vroeger wordt nu steeds nadrukkelijker het roven van hulpbronnen voor het rijke deel van de huidige generatie terwijl mensen het overmorgen en daarna moeten hebben van die hulpbronnen. Ondertussen gaat dat inpikken van land nog steeds door en nu worden steeds zichtbaarder andere soorten uit hun leefgebieden geduwd. Mijn analyse voegt, zou je kunnen zeggen, een laag toe aan het verhaal van Habermas. Het gaat mij om het proces van koloniseren van de toekomstige leefwereld van meer dan alleen de mensen: van alle leven. Zelfs een historicus als Huizinga wees in 1945 al op "het inkrimpen van de vrije natuur" en "landbederf". Maar laten we, juist als we het over de toekomst hebben, niet vergeten: klimaatopwarming en andere milieudegradatie komt vooral door de rijkste landen in de gematigde streken van de planeet, al wordt de daaraan gekoppelde narigheid vooral gevoeld door, of in, de armste landen. In het westen ook, en ook daar vooral door de armeren, maar in het zuiden nog veel navranter.

De aarde warmt snel op en dat komt door de mens. Dat weten we wel, maar gek genoeg liggen we er nauwelijks van wakker, op een klein aantal na. Planten- en diersoorten sterven versneld uit, en dat raakt ons zo te zien nog minder. Terwijl een belangrijk deel van de oorzaken bij de rijke landen ligt - door economische groei, door expansie van het territorium. De Berggorilla's in Congo bijvoorbeeld worden met uitsterven bedreigd omdat er weer zo nodig naar olie moet worden geboord, juist in het gebied waar zij het van moeten hebben.

Veel mensen hebben inderdaad de neiging om de problematiek te bagatelliseren. "Het is heus niet zo erg", "na ons de zondvloed", "wie morgen leeft die morgen maar zorgt", "we moeten er maar aan wennen", en meer van dat soort gevoelens. Als mijn kolonisatie-metafoor iets wil zeggen dan is het dat het bestrijden ervan diep zal ingrijpen en niet gemakkelijk zal zijn. Als we écht een postkoloniale wereld willen ontwikkelen zullen we moeten gaan strijden tegen de globale structuren van het heden. We zullen de wereldwijde solidariteit opnieuw moeten uitvinden. Dat geeft de wil en de moed om samen vooruit te gaan. We moeten bouwen aan universele verantwoordelijkheid, hoe abstract en ver weg dat ook klinkt. Dat zeg ik niet alleen, dat zegt bijvoorbeeld de Dalai Lama. Voor wie doen we dat? Voor onszelf of de ander? Willen wij vooral ons geweten sussen of willen we de ander ook echt vooruithelpen? En denken we weer het met centen te kunnen oplossen? Misschien wel, of: ook. Maar dan graag constructief, door als Westerse landen ruim bij te dragen aan de internationale fondsen die bijvoorbeeld klimaatopwarming in de tropen moeten tegengaan of matigen. En op al die grote internationale conferenties over klimaat en biodiversiteit hoor ik daar zorgwekkend weinig over. We zullen zien of de aanstaande klimaatconferentie, midden november in Caïro, daar verandering in brengt.

Wat voor structurele veranderingen zouden de wereld dan wel in een duurzamer en rechtvaardiger richting kunnen duwen?

In mijn Huizinga-lezing deed ik vier voorstellen. Twee daarvan gaan over de vraag hoe burgers mee kunnen beslissen over het klimaatbeleid. Die laat ik hier rusten.

Voorstel 3 gaat over de vraag hoe ze mee kunnen doen. Dat laatste is op dit ogenblik te vrijblijvend. Wie wil kan minder vlees eten, minder vliegen, minder lang onder de hete douche staan, en ga zo maar door. In het beste geval is dat een druppel op een hete plaat, in het slechtste geval maakt het van klimaatbeleid een soort lifestyle keuze, iets waarmee men kan pronken en waaraan anderen zich kunnen ergeren. Dat moet dus beter. In navolging van de Engelse econoom David Fleming pleit ik voor een bonnensysteem waarmee een vastgesteld maximaal jaarlijks totaal aan vervuiling wordt verdeeld door mensen bonnen te geven. Die bonnen moeten dan worden ingeleverd als je gaat vervuilen, bijvoorbeeld bij de aanschaf van fossiele

energie. Gebruik je die bonnen of rechten niet, dan vervuil je dus ook minder dan je mag, en kun je die overblijvende bonnen verkopen aan anderen die zo nodig wel willen vervuilen. Bedrijven moeten bonnen kopen op de markt, maar ook voor hen geldt 'op is op'. Het werkt als een soort strippenkaart die iedereen krijgt, waarbij je ongebruikte strippen mag verkopen. Je kunt dat zien als een gedeeltelijk basisinkomen. Natuurlijk moeten zulke ideeën verder worden uitgewerkt, maar zo kun je de totale vervuiling beperken. Bovendien, dit systeem helpt de armen die meestal kleine vervuilers zijn, en remt de rijken en bedrijven door ze te laten betalen. Ik heb een vierde voorstel gedaan: burgerlijke ongehoorzaamheid om van het maatschappelijk stelsel af te dwingen dat het zich duurzaam gaat gedragen. Daar zitten enorme nadelen aan, en enorme voordelen. Het zet de duurzaamheidsdiscussie op scherp, waar overleg en samenwerking aansprekender strategieën zijn - maar misschien onvoldoende effectieve. Daaraan voorafgaat dus het bieden van de ruimte aan de maatschappelijke systemen, bestuur en economie, voor echte structuurverandering: ervoor zorgen dat er minder - op den duur zelfs niet wordt geïnvesteerd in fossiele energie, dat scheep- en luchtvaart en zelfs de automobilititeit beschermd worden en ontzien, dat we de landbouwsystemen toelaten zich langs niet-duurzame lijnen te ontwikkelen, en zo voorts. In die eerste twee voorstellen kan het draagvlak voor zulke strategieën worden verkend en gevormd.

Hans Opschoor, lid werkgroep groene dominicus

Energiecoach

Gelezen bij 'Duurzaam Den Haag'

Maak je woning klaar voor de koudere maanden en schakel de hulp in van een Haagse energiecoach.

Een gesprek is altijd gratis, vrijblijvend en zonder winst oogmerk.

[Naar de website van Duurzaam Den Haag](#)

Feiten en fabels over het stikstofprobleem

Over het stikstofprobleem wordt van alles beweerd. Wat is waar en wat is niet waar? Het Wereld Natuurfonds zet alles op een rij: 11 feiten en fabels over het stikstofprobleem. Lees het op hun website.

[Naar de website van WWF](#)